

L' O L O T Í .

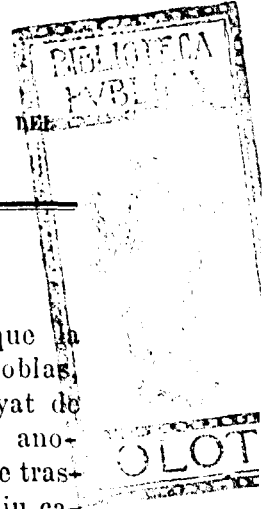
SETMANARI DEFENSOR DELS INTERESSOS DE LA COMARCA Y PORTAVEU DEL
CENTRE CATALANISTA.

LAS CAMELLAS.

Cantar las Caramellas que fan las collas de jovent que la nit de Pasca van de porta en porta cantant goigs y coblas, degut potser á que lo cant anava antiguament accompanyat de l' especie de fluviol de só agut que en nostra llengua s' anomena caramella. Lo poble catalá en sa prodigiosa facilitat de trasposar las silabas de certas paraulas, de las caramellas ne diu camalleras, camarellas y camilleras. No tractem d' esbrinar quina d' aquestas paraulas es la bona pera designar la cosa significada, puig lo nostre objecte no es lo nom sino la cosa, nostre objecte es la costum catalana que te aquestos noms; costum hermosa, plena de poesia y font d' inspiració pera l' artista.

Lo cant de las caramellas es antiquíssim, es anterior al cristianisme; y antes com ara, aquí com en tots los païssos hont se 'n cantan tenen lo mateix objecte; saludar á las personas á qui 's dedican y demanar alguna cosa de profit.

La antiga prohibició de la Iglesia católica de menjar ous durant tot lo temps de quaresma feya que al arribar á Pasca tothom tingués ganas de menjar d' aquesta sabrosa vianda, y per altre part, l' arreplega que se 'n feya en las casas en set setmanas de no consumirne, era causa de que en tal dia tothom qui criava gallinas los tenia en abundancia y li costava poch de donarne á qui 'n demanava; aixís es que á las ordres de frares mendicants, se 'ls davan ous per Pasca, al capellá que posa lo *sal pas* per la Setmana Santa se li feya present, y se li 'n fa encara en las masías, de uns quants ous; y antiguament hasta personas de representació se feyan regalos d' ous senzillament, mes tart s' introduhí la moda de pintarlos de varios colors y adornarlos ab diferents adornos fins que 'n sorti la *mona* de nostres dias, que no es mes que uns quants ous ab pasta de pa ó una pasta de llevat dolça, D' aquí ve també la cos-

tum de donar ous als cantors de las caramellas ab preferencia á altres viandas.

En nostres montanyas, Ampurdá y Rosselló consistían las caramellas en cantar uns goigs de la Mare de Deu del Mont, expressos pera cantarse en temps de caramellas, encara que no tots enters perque com las collas de goitjayres anavan com ara van á moltas casas, no haurían pogut passarne l'avía que 'ls convé, y aixís després de las dos ó tres estrofas que 'n cantavan hi afegían varias coblas pera saludar als de las casas y demanarlos lo que 'ls convenía.

Acabats los goig se deya:

Los sants goigs son acabats
Ara venen cantarellas
Ompliu nos bé las cistellas
Y 'ns en irem aviat

ó altre cobla consemblant, perque es de saber que tenen tantas variants com las contradas hont se cantan, lo mateix que las corrandas.

Per mostra de las salutacions posem á continuació las dos coblas següents:

A la vostra porta som
sols per' darvos alegría
Deu vos salvi á tothom
Y la humil Verge María.
Que Deu guardi aquesta casa
Ab sa gent y son cabal
De foch, de pedra y espasa
De mort sopte y de tot mal.

Ara vojan los lectors la mostra de las indirectas petitorias:

Si 'ns donéu per un diner
Deu conservi á la muller;
Si 'ns donéu per un ardit
Deu conservi lo marit.
Si 'ns donéu un ou del niu
Deu conservi quan teníu;
Si 'ns doneu un ou covat
Deu vos traguí 'ls ulls del cap.

D' ahont se desprén que lo poch ó molt que se 'ls donés, volian

los rondayres que fos cosa bona com ells eran bons, si havem de créurer la següent cobla:

Encara que anem de nits
No som gent de mala vida,
Ni vetllem per mals profits
Ni per cosa prohibida.

Algunas vegadas, per exemple, quan un dels cantayres, se sentia *ull prés* d' alguna de las noyas de la casa s' hi afegian coblas alusivas, que en cada cas eran diferents y novas, sense formar part de la col·lecció popular.

Per fi venia la última indirecta que no faltava may, en la forma següent ab petites variants.

Lo qui porta la cistella
Ja sabéu que 's un fadri,
Mes s' estima una donsell
Que tots los ous que hi ha aquí.

No cal dir que 'ls cantors eran ben rebuts per tot arréu y que may marxavan de una casa sens afegir á la cistella quelcom de bo pera la brena que tots junts los de cada colla feyan en la tarde del día de Pasca, consumint tot lo arreplegat la nit antes.

Lo usar en nostra breu explicació los verbs en temps pretérit no vol pas dir que la costum s' hagi perdut, però si que en molts endrets s' es modificada bastant, y també que la afició á cantar las caramellas va de baixa, perque, com las cosas no marxan gaire bé, la brena de Pasca se va tornant mes magre de any en any y fa que las cansóns tampoch van gaire fortas.

En nostra vila los coros sostenen aquesta costum, pero desgraciadament deixan á racó las cansóns populars, que ab tot y sos defectes, son mes insinuants y plaxeriosas, per altres cansóns, millors si 's vol, pero faltadas de aquella gracia y sobre tot ab una tonada que no es res. Si algún de nostres musichs los hi posés en música unas coblas de caramellas inspirantse en cants populars, los hi taría un bon favor y ell tindria la satisfacció de sentir que l' andemá tothom las canta, perque la música popular te aixó, que s' apren y 's recorda facilment, perque dintre 'l cor hi ha alguna cosa, que per aquest cas, ajuda á la memoria,

¡ Quina matinada per la vila d' Olot, la del diumenge del Ram si s' escáu á fer una diada com la d' aquest any ! De dias tan esplendits, ab un magnífich sol de primavera, ab un cel sens una taca com un immens mantell de blau cobalt; en eixa terra 'n passen pochs, majorment en la present estació, que ja fa uns quants anys que de primavera no 'n veyem; ja som cap al mes de maig, quant los rossinyols arribau y comensan á refilar.

La benedició de la palmas, tal com se fa en eixa vila, té un caràcter d' originalitat y un sabor tan propi de la terra catalana, que dupto se fassi altra funció tan típica en tot Espanya. Lo lloch del escenari, es lo grandiós paseig del Firal, de temps antich tot enrotllat de casas y en diferents épocas plantat de magnífichs arbres, que al estiu hi feyan agradable sombra.

De tots los casals y vehinats del pla d' Olot, acut la maynadeta acompanyada dels pares y altra gent, á la benedició de las palmas y á comprar tortells, com lo dia de Corpus pera véurer los gegants. A las casas que tenen maynada, á las vuit del matí ja hi ha un rebombori que tothom s' hi remena. En los carrers, se comensa á notar un moviment extraordinari, en las cantonadas de la plassa encara s' hi troban multitud de pagesos, venent branques de llor y manats de romaní, que ja ho donan barato porque s' acosta l' hora de la benedició.

Cap á tres quarts de nou, los serenos vestits d' *uniforme*, tots endiumentjats, surten de la casa de la vila, carregats de palmas, que portan á depositar al capdemunt del Roser, á la vora del *torin*, pera distribuhir als capelláns y regidors, quant arribi 'l moment. A las nou ja 'l firal es tot ple de gom á gom, pintar l' alegría que s' observa en la cara d' las criaturetas, los salts y bóts del mes grandots y la satisfacció dels pares, es cosa impossible, sobre tot si fa un dia com aquest any, que no 's té por que 'ls nens se refredin, ó de que ab lo cambi de roba arrepleguin alguna pulmonia ó un mal gam.

Allá s' hi troba desde 'l mes humil fillet del pagés, qu' ha estrenat un sayo, una patusquina, unas sabatetas grogas, portant lo corresponent ram de llor tot ple de tortells y lleminaduras penjadadas á las branques ab fils vermells, fins la criatureta del senyó mes enlayrat de la vila, que s' paseija ab un barret de mariner, ab una boina blanca, ab un traje riquíssim d' última moda, duhent á la

ma la palma artística, que causa la admiració dels intel·ligents y l' envidia dels que no la poden comprar.

Cap á las nou se sent la fressa de l' orquesta que acompanya l' ajuntament á la parroquial. Mentres tant lo firal s' acaba d' omplir, ja tots los balcons y finestras se vehuen atapahits de cap á cap, la pujada del Roser sembla un camp de paramans, de tantas barretinas que s' hi bellugan.

Comensa á pujar Firal amont la professó, composta de la comunitat de Sant Esteba y de la corporació municipal. Abans l' ajuntament feya respecte, ab aquellas cintas vermelles d' un pam d' ample. Avuy que 's van deixant totas las cosas serias, no portan l' ample banda, que si evoca per Catalunya dias de trista recordansa, no obstant feya fer patxoca als regidors, si bõ que no tanta com la gramalla d' altres temps. Avuy portan una medalleta, que casi no s' ovira, penjada ab una cinta al coll, que no fa tropa ni té caràcter.

La comunitat passa al devant, ab la creu professional alsada y tapada y los ganfanóns nomenats llangots. Los capelláns que van prop de la creu, portan las capas moradas, que ab los colors dels feixos de llor dels voltants, la bellugadissa de maynada, los vestits de mil colors, que s' estrenan aquell día, que 'l sol y l' ayre embalsamat per mil flayras que s' exhalan del llor y romaní, modifícan en milions de tintas admirables, produheix un quadro panorámich d' efecte maravillós y sorprenent, que commou l' esperit y transporta l' imaginació als anys de l' infantesa.

Arriba la professó al capdemont del Roser, hont se beneheixen las palmas, que 's reparteixen luego als capelláns y regidors. S' acaba la cerimonia, y torna la professó Firal avall, y quan passa per l' indret ahont hi havia l' antiga capella de Santa Anna, 'l cop de vista no pot ser mes grandió, l' efecte no 's pot ponderar.

Las llargas branca de palma se bellugan y mohuen en mil direccions en las mans dels capelláns y regidors, una multitud de gent devant y darrera de la professó, van baixant carregats de llor y romaní, infinitat d' altrás palmas se blincan en l' inmensa aglomeració de personas que s' va arremolinant cap á la vora del passeig pera véurer d' aprop los capelláns y l' ajuntament. La professó baixa majestuosaament cap á la plassa de Sant Esteba, ahont lo tránsit se fa materialment impossible, fins que ha entrat en la iglesia.

En las escalas de Sant Esteba s'atura un moment mentres se fa la ceremonia, de trucar lo subdiaca ab la crea á la porta de l'iglesia, mentres se canta l'himne de rúbrica. Llavors los que s'troban mes aprop dels capelláns y regidors aprofitan aquella ocasió pera arreplegar fullas de palma. Los regidors que van á darrera 's venhuen atropellats y esfullant la palma ne donan á tothom, á vegadas agafan un grapat de fullas y las tiran al cim de la gent un tros mes enllá, la maynada gran se las disputan á plantofadas, n'hi ha que 's prenen la llibertat de desfullar los palmóns del regidors y 's te sort que aquell embolich no dura gayre, que ja faría de mal aguantar. La prefessó entra en la iglesia y 's comensa l'ofici.

Se podrán celebrar funcions mes sumptuosas en las catedrals d'Espanya adornadas de totas las magnificencias del art gótic, mes una funció com la del diumenge del Rams á Olot, si s'escáu que 'l temps hi acompanyi, tan plena de moviment y de vida, ducto que s'veja en lloch mes.

Encara aqueixa funció te la particularitat de que s'celebra sens l'escandol que hi ha en molts altres pobles de Catalunya y que hi ha un respecte y una serietat catalana que honra aquest poble.

A Gerona, van á esperar los reys del Orient; també es una cosa fantástica; en que l'art y 'l sentiment hi fan un paper important, es un cap vespre, que la maynada de Gerona l'esperan ab dalé als Reys; la ciutat, durant una hora, 's transforma en una especie de població encantada. Mes la bendició de las palmas que 's fa á Olot, en la grandiosa plassa del firal, sota l'immensa volta del cel, en un día de primavera, sobre un camp ple de llor y romaní ab tanta gent de la vila y de la comarca, ab l'alegria y l'ayre que 's respira durant la curta estona; una funció, que las criaturas l'esperan ab frisansa y los grans ab un pam de boca, aixó no 's troba sinó en eixas montanyas de la terra catalana: son costums que s'han de conservar porque forman part important de la vida dels pobles.

J. B.

CAMP D' EXPERIMENTACIONS AGRÍCOLAS.

A causa del mal temps dominant no se pogué empèndrer treball algún en lo camp, hasta los primers dias del mes passat.

Trassadas las divisions que segons plano s' han fet, ha quedat lo camp partit en las següents seccions: Prats y plantas ombrivolas; Cereals; Cultius varios; Fruïters, y Vinya.

Després d' esglear, fangar y arreglar lo marge corresponent á la secció de Prats y plantas ombrivolas, que molt ho necessitava, s' obriren las valls per la plantació de la vinya y alguns clots per instalharhi alguns peus borts de fruïters.

Després d' alguns dias de preparació en lo terreno, no tant bé com exigeix la práctica per la dificultat de l' atmósfera y la mes principal de la possessió del terreno, seguint las atinadas observacions de Castellet en la seva obra, se procedí lo dia 29 ab un sol rubent y cel claríssim á la plantació de nou varietats de ceps, medint sas distancias, alineats ab lo fil, ab lo seu abono y demés labors corresponents.

Veus aquí la clasificació de las varietats:

AMERICANAS:—Peus per empeltar: Riparias y Rupestris. Peus de fruit directe, Jacquez y Othello.

DEL PAÍS. . .—*Monastrell* que se afecta molt per lo mildiu.—*Cruixell* que casi no se afecta.—Una especie procedent de *Santa Pau* que no té nom y que no se afecta.—*Moscat blanch y negre* de Amer que no se ataca.—*Burdeos* que 's procedent de Gavá, que tampoch s' afecta per lo mildiu y lo ha proporcionat lo Sr. President del Centre.

Se distribuiren aqueixas en 12 valls diferents en sas dimensions seguint la configuració del terreno. En dos altres valls, de las millors escapcias se feu planter de las varietats mes raras, per refegir en cas de morirsen alguna.

En la secció de fruïters s' hi instalaren alguns borts de parer y poma pera empeltarlos á son temps.

OBSERVACIONS ATMOSFÉRICAS.—VEGETACIÓ.

MARS DE 1890.

Atmósfera.—La temperatura en lo passat mes ha senyalat una graduació la mes desigual, produhida per los cambis mes bruscos, puig que si be en los primers dias se marca—8° (baix de cero) en los ultims á mitjdia arribam á + 25° (sobre de cero) En la *desena* que acabam, sols los anys 1883 y lo present han tingut nevadas en lo mes passat y baixas de temperatura á dejús de cero.

Lo barómetro experimentà també forta variació baixant al 718 mil·límetres y pujant hasta 741. —Als 720 hi corresponen las fortas plujas de llevant, als 730 la forta nevada, als 725 las tramontanas y als 740 los dias sereníssims del últim del mes.

Lo Cel, seré en 14 dias y 8 del tot nuvols y casi be la major part en los restants.

Neu.—Lo dia 3 nevà de gom á gom es á dir tot lo dia y l' endemà ho feu hasta á mitj dia; la nevada se calculá de 2 palms en lo plá y en las montanyas de quatre, la qual se refegi en altres dias posteriors en que aquí plovia.

Pluja.—Plogué en 10 dias y en alguns de llevant, de modo que junt ab la desglassa de la neu, se feu forta riuada.

Vents.—La tramontana bufá fort lo dia 4, lo mitjorn dominá la primera desena, y entre llevant y ponent se acabá 'l mes.

Lo dia 22 se observaren ja las aurenetas de single, y casi vuit dias han trigat las de las casas á compareixer.

Vegetació.—Lo fort fret de los primers dias del mes, ocasioná un retrás que si no hagués esset soptat, saludable fora á los conréus y demés vejetales que se adelantavan. Lo blat se ha clarejat y las fabas no podían náixer y serán tardanas. Los travalls atrassats per las plujas; á ultims del mes s' han plantat y podat arbres y sarments. La bona temperatura de la última quinsena ha donat lloch á que la primavera que ha comensat dongués depressa senyals de vida, florint en eixos dias alguns presseguers, pruners, parers, los populus y salix; donant fullas los salix, los sauchs, los avellaners y los codonyers. Entre las plantas de menos importancia s' han vist abundancia de varias especies de Viola, *Primulas* cultivadas, la *Anemone nemorosa*, la *Cochlearia off.* la *Pulmonaria off.* la *Tusilago farfara* (pota de caball) y el *Prunus spinosa*.

Noticias generals.

La noticia humanitaria que en lo número passat s' insertá, sobre la picadura d' una víbora y sou remey, nos fa donar un crit d' alerta á qui correspon, sobre los gossos que en eixa época son mes perillosos de desenrotllar la hidrofobia; y sobre tot habent sentit á dir, que fa poch dias en lo poble de Sant Privat un gos ó millor un cadell, després de haber mossegat á gallinas y altres bestias ho

feu en una criatura de la casa, prenguent luego la precaució de matarlo, y cuidar per lo Sr. metje á la criatura per lo que pogués resultar,

No obstant lo temps variable de la setmana passada s' han pogut fer las professons del Ram y del Dijous Sant, qu' anys ha no s' havían pogut fer.

La de la benedicció de las palmas se pogué véurer en tot son esplendor gracias á un sol magnífich que il-luminava lo paseig del Firal, ahont se fa la benedicció, de la manera que se explica en altre lloch del present número.

La professó del vespre fou molt concorreguda en totas sas parts, y no 'ns equivocárem alabant lo acert dels pabordes del Sant Cristo confiant lo pendó al Sr. Argüelles.

La del Dijous Sant que surt del Carme y qual pendó portava lo president del *Centro de Católicos*, no fou menos lluhida que la del diumenge del Ram.

Si las personas que assistiren á las professons foren moltas, las que vingueren de tots los pobles velhins á véurerlas no tenen compte; poch's anys havíam vist l' espessor de gent que transitava aquellas dos nits per los carrers.

Las funcions de Setmana Santa, s' han fet ab la solemnitat de costum sobre tot en la iglesia parroquial en que, la grandiositat del temple, la concurrencia numerosa y escullida que sol anarhi, y la asistencia de l' autoritat local fan lluhir mes los actes, que aqui segons costum, se fan bé y á estil de catedral.

Los monuments com sempre; lo del Hospital no 's montá tot, degut tal vegada á las reparacions que ara fa poch s' han fet en aquella iglesia y han impedit montarlo.

Legislación.

Boletín Oficial del día 28 Marzo.—Anuncia para el día 11 del actual la subasta de una red telefónica en Gerona.—Convocatoria para cubrir 74 plazas del Asilo de inválidos del trabajo.

Id. del 31.—Circular sobre formación de las Matrículas para la contribución industrial del año económico 1890-91.

En el del día 2 del actual se convoca á la Diputación provincial para el día 10: y se anuncia la provisión por oposición de algunas escuelas vacantes.

Gaceta del día 27 Marzo.—Real Orden sobre refundición de los cargos de Médicos forenses á médicos de cárcel.

No se contienen noticias de interés general en las Gacetas de los días 28 y 29.

En la correspondiente al día 30 se inserta una Real Orden resolviendo que los vinos comunes rojos ó blancos se entiendan como ordinarios para la aplicación del art. 3.º de la Ley de Presupuestos.

En la del 31 se inserta el Índice de las Leyes, Reales Decretos y demás disposiciones publicadas durante el mes.—Y en la del día 1.º del actual comienza la inserción del índice alfabético de las disposiciones publicadas en el primer trimestre de este año.

Y finalmente no se contienen noticias de interés general en la Gaceta correspondiente al día 2 del corriente.

EXTRACTO

DE LA SESIÓN DEL ILMO. AYUNTAMIENTO 31 MARZO DE 1890.

Previo las formalidades prevenidas por el art. 102 de la Ley municipal vigente, celebró el Ilmo. Ayuntamiento de esta villa la referida sesión al objeto de discutir y aprobar definitivamente las bases ó condiciones formuladas para establecer en esta villa el alumbrado por gas.

Abierta que fué, ordenóse diese el Secretario lectura á dichas bases, como así lo efectuó, discutiéndose luego ampliamente cada una de las mismas y después de detenido estudio y atendidos los autorizados informes de algunos Sres. Ingenieros industriales y demás notas y documentos que aparecen unidos al expediente instruido al efecto, quedó aprobado por unanimidad dicho pliego de condiciones, acordando anunciar la oportuna subasta previos los trámites que determinan las disposiciones vigentes.

MERCADO DE OLOT.

Precio medio en el viernes 4 de Abril de 1890.

Trigo	á 20'00	Ptas. hectólitro.	Maiz	á 12'50	Ptas. hectólitro.
Mezcladizo	á 15'00	»	Cebada	á 11'00	»
Centeno	á 14'00	»	Avena.	á 10'00	»

¡ CANTAR !

Vora 'l Rabell
 Fa 'l passarell
 Gran refilada
 Damunt l' arbret
 Ahont l' ha atret
 La seva aymada.

====
 Bagona 'l rech
 Mes ell del bech
 Trau melodia,
 Y aquell murmull,
 Veu del orgull,
 Lo desprecia.

====
 No pot bleixar,
 De tant cantar
 Tot s' atropella;
 Puig altre aucell

Preté com ell
 La passarella.

====
 Y anque la flor
 Son grat olor
 Escampi en l' ayre,
 No mes l' amor
 Li don vigor
 Per ser cantayre.

====
 Jo que ab esglay
 Vaig al Triay
 Sens la que adoro,
 Quan soch allà
 No puch cantà'
 Perque m' anyoro.

Lluís Casanova.

CHARADA.

=
 La *primera* n' es un arbre,
 Una lletra la *segona*
 Y un adverbí (tal com sòna)
 Es la tercera invertida.

Lo *total* no es, Ernesta,
 Lo bufet qu' *espeta* l' vent;
 Ans *bè es* un instrument
 Que conté tota l' orquesta.

J. B.

Solució á la xarada y endevinalla anterior.

RON-DA-LLA.

PA-PER.

Secció religiosa.

Avuy diumenge 6. PASQUA. S. Guillem abat y S. Celestino papa, cfs.
 Dilluns 7. (Antes ✕) S. Epifani bisbe y mr. y S. Sadurní bisbe y cf.
 Dimars 8. (Antes †) S. Albert Magno y S. Dionís bisbes y confessors.
 Dimecres 9. Sta. Maria Cleofé y Sta. Casilda vg.—(Anima).
 Dijous 10. S. Ezequiel profeta.
 Divendres 11. S. Lleó papa y S. Isaach monjo y confessor.
 Dissapte 12. S. Zenón bisbe y S. Victor martirs.

QUARANTA HORAS. —Avuy conclouen en la iglesia Parroquial; demá passarán en la de Nostra Senyora del Turu. —La exposició de S. D. M. comensa á las 6.

OLOT: Imprenta de JOAN BONET:—1890.

Venta

Hay para vender de lance y á precios muy baratos á saber:
 Un retorcidor para lanas, de 24 puas.
 Una máquina vulgo de *taps* de 26 agujas.
 Un urdidor.
 Una maquina de hacer bobinas.
 Una prensa pequeña para prensar fajas y varias otras cosas.
 Darán razón en la imprenta de Bonet.

GANGA

Que siga l' enhorabona, senyors filarmonichs!

Per 250 duros (com si diguessim de franch) se vendrá un gran y magnífich piano, nou á cordas crehuadas, caixa metálica, última novetat de valor 350 duros. Además del preu fabulosament barato, se regalará á n' el comprador uns zocols de cristall, una funda y un tamboret, tot nou y de lo millor qu' es fabrica.

Informarán en la imprenta de aquest Setmanari.